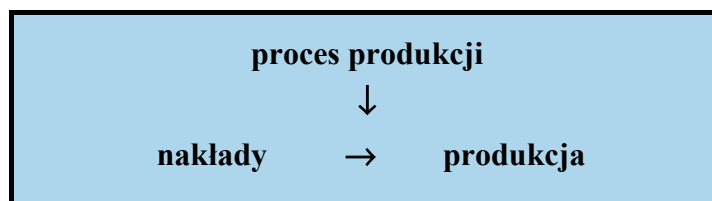

FUNKCJONOWANIE PRZEDSIĘBIORSTWA

1. PRZEDSIĘBIORSTWO JAKO PRODUCENT. PROCESY PRODUKCJI.

Nakłady - dobra (lub usługi) wykorzystywane w procesie produkcji:

- **praca**
- energia, surowce, **materiały**, półprodukty
- **kapitał trwały** (środki trwałe) w postaci maszyn i urządzeń, wyposażenia oraz budynków (nakłady kapitału = zużycie kapitału) → **amortyzacja**
- **ziemia**

kapitał trwały (środki trwałe, aktywa rzeczowe) - te dobra, które nie zużywają się całkowicie w jednym cyklu produkcyjnym

Zużycie fizyczne i zużycie moralne (ekonomiczne) kapitału

2. KOSZTY PRODUKCJI

- **koszty materialne:**
  - **materiałowe** i usług materialnych (koszty zużytych w procesie produkcji materiałów, surowców, energii, półproduktów)
  - **amortyzacja**
- **koszty niematerialne:**
  - **osobowe** (wynagrodzenia za pracę)
  - **finansowe** (ubezpieczenia rzeczowe i społeczne, odsetki od kredytu, opłaty dzierżawne, itp.)

3. AMORTYZACJA

amortyzacja (umorzenie) - **utrata wartości środków trwałych** w danym okresie (np. w ciągu roku), która następuje na skutek wykorzystania tego dobra w procesie produkcji. Jest to więc **rozłożenie w czasie wartości zużycia środków trwałych**.

odpisy amortyzacyjne - kwoty amortyzacji naliczane jako składnik kosztów

fundusz amortyzacji - fundusz środków finansowych powstających w wyniku gromadzenia odpisów amortyzacyjnych

Amortyzacja:

- liniowa
- degresywna
- przyspieszona

Amortyzacja:

$$A = \frac{W_0 - (W_K - K_L) + K_R}{n}$$

gdzie:

W_0 - wartość początkowa środków trwałych

W_K - wartość końcowa środków trwałych

K_L - koszty likwidacji

K_R - koszty remontu

n - ilość lat użytkowania środków trwałych

lub formuła uproszczona amortyzacji:

$$A = \frac{W_0}{n}$$

Amortyzacja liniowa - przyjęcie w corocznych odpisach amortyzacji tej samej stopy amortyzacji od początkowej wartości środków trwałych

Amortyzacja degresywna - przyjęcie w corocznych odpisach amortyzacji tej samej stopy amortyzacji, lecz od aktualnej (a nie początkowej) wartości środków trwałych

Amortyzacja przyspieszona - skrócenie okresu dokonywania odpisów amortyzacyjnych

Amortyzacja:

- rozumiana jako **składnik kosztów odzwierciedlający wartość zużycia kapitału** (środków trwałych)
- rozumiana jako **źródło funduszu amortyzacji przeznaczzonego** na odtworzenie zużytego kapitału (**na inwestycje odtworzeniowe**, inaczej: restytucyjne)

4. INWESTYCJE. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA.

Inwestycje - nakłady na tworzenie i powiększenie środków trwałych

$$INV_{br} = INV_{rest} + INV_{netto}$$

gdzie:

INV_{br} - inwestycje brutto

INV_{rest} - inwestycje restytucyjne (odtworzeniowe)

INV_{netto} - inwestycje netto

Źródła finansowania nakładów inwestycyjnych:

- fundusz amortyzacji $\longrightarrow$ inwestycje odtworzeniowe
  - reinwestowanie zysków
  - emisja akcji
  - zaciąganie kredytów
- } $\longrightarrow$ inwestycje netto

5. RACHUNEK WYNIKÓW. PRZYCHODY, KOSZTY I ZYSKI.

Dokumenty finansowe przedsiębiorstwa:

- **Rachunek wyników:**
  1. **Przychody ze sprzedaży** (utarg)
  2. **Koszty** uzyskania przychodów
    - amortyzacja
    - materiały i energia
    - usługi obce
    - wynagrodzenia i narzuty na wynagrodzenia
    - odsetki od kredytów
    - pozostałe koszty finansowe
    - inne
  3. Zysk na działalności gospodarczej
  4. Straty (lub zyski nadzwyczajne)
  5. **Zysk brutto** (przed opodatkowaniem)
  6. Obowiązkowe zmniejszenie zysku (podatek dochodowy, inne obciążenia)
  7. **Zysk netto** (po opodatkowaniu)
- **Cash flow**
- **Bilans**

6. BILANS PRZEDSIĘBIORSTWA

Aktywa	Pasywa (roszczenia do aktywów firmy)
Aktywa trwałe A Składniki rzeczowe <ul style="list-style-type: none"> ▪ Grunty ▪ Budynki ▪ Urządzenia techniczne ▪ Środki transportu ▪ Inne środki trwałe ▪ Wyposażenie ▪ Inwestycje rozpoczęte B Składniki finansowe <ul style="list-style-type: none"> ▪ Papiery wartościowe długotermin. ▪ Udzielone pożyczki ▪ Udziały w innych przedsiębiorstwach. C Składniki niematerialne <ul style="list-style-type: none"> ▪ Patenty, licencje, itp. Aktywa trwałe ogółem (A+B+C) Aktywa bieżące D Majątek obrotowy <ul style="list-style-type: none"> Zapasy Należności i roszczenia Środki pieniężne Krótkoterminowe papiery wart. E Wynik finansowy (strata netto) Aktywa ogółem (A+B+C+D+E)	A Kapitał własny <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kapitał akcyjny ▪ Kapitał rezerwowy ▪ Zyski nie rozdzielone B Zobowiązania długoterminowe (płatne powyżej 1 roku) <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kredyty bankowe i pożyczki długoterminowe C Zobowiązania bieżące <ul style="list-style-type: none"> ▪ Z tytułu dostaw, robót i usług ▪ Zobowiązania wekslowe ▪ Zobowiązania wobec budżetu ▪ Kredyty i pożyczki krótkotermin ▪ Inne zobowiązania D Wynik finansowy (zysk netto) Pasywa ogółem (A+B+C+D)

7. ANALIZA WSKAŹNIKOWA PRZEDSIĘBIORSTWA

Analiza wskaźnikowa przedsiębiorstwa - ocena ekonomiczna przedsiębiorstwa na podstawie bilansu i rachunku wyników, ocena rentowności i kondycji finansowej firmy

- wskaźniki **płynności** finansowej
- wskaźniki **wspomagania finansowego** (wskaźniki **zadłużenia**)
- wskaźniki **aktywności**
- wskaźniki **rentowności**

Wskaźniki płynności finansowej - charakteryzują zdolność firmy do regulowania bieżących zobowiązań

1.
$$\frac{\text{środki obrotowe}}{\text{bieżące zobowiązania}} \in (1,2 ; 2,5)$$
2.
$$\frac{\text{środki obrotowe} - \text{zapasy}}{\text{bieżące zobowiązania}}$$

Wskaźniki wspomagania finansowego - charakteryzują stopień zadłużenia przedsiębiorstwa i zdolność firmy do obsługi tego zadłużenia

3.
$$\frac{\text{zobowiązania łączne : długoterminowe} + \text{krótkoterminowe}}{\text{kapitał własny}}$$
4.
$$\frac{\text{zysk brutto} + \text{odsetki}}{\text{płacone odsetki}} > 1,5$$

Wskaźniki aktywności - charakteryzują efektywność wykorzystania posiadanych przez firmę zasobów: środków trwałych i obrotowych

5.
$$\frac{\text{wartość sprzedanych towarów netto}}{\text{wartość środków trwałych}}$$
6.
$$\frac{\text{wartość sprzedanych towarów netto}}{\text{średni stan środków obrotowych}}$$

Wskaźniki rentowności - charakteryzują rentowność przedsiębiorstwa

7. $\frac{\text{zysk netto}}{\text{wartość sprzedaży}}$ **stopa rentowności netto**

8. $\frac{\text{zysk netto}}{\text{aktywa ogólna}}$ **zwrot z inwestycji**

9. $\frac{\text{zysk netto}}{\text{kapitał akcyjny}}$ **zwrot z kapitału**

8. KOSZTY W UJĘCIU EKONOMICZNYM I KSIĘGOWYM

Koszty i zyski w ujęciu księgowym		Koszty i zyski w ujęciu ekonomicznym	
Utarg całkowity	1000	Utarg całkowity	1000
Koszt księgowy	700	Koszt księgowy	700
		Koszt alternatywny kapitału	100
		Koszt alternatywny pracy właściciela	150
		Łączne koszty ekonomiczne	950
Zysk księgowy	300	Zysk normalny (łączny koszt alternatywny)	250
		Zysk nadzwyczajny (ekonomiczny)	50

W poczet kosztów ekonomicznych zalicza się nie tylko koszty księgowe (np. koszty materiałowe, amortyzację, koszty pracy (wynagrodzenia wraz z narzutami), ale również tzw. **koszty alternatywne zaangażowanych** w przedsiębiorstwie **czynników produkcji**:

- koszt alternatywny kapitału – np. odsetki bankowe z kapitału
- koszt alternatywny pracy właściciela (właścicieli)

9. TEORIA PODAŻY

$\pi(Q) \rightarrow \max$ przedsiębiorstwo maksymalizuje zysk

$\pi(Q) = R(Q) - C(Q)$ zysk jest nadwyżką utargu nad kosztami produkcji

$\frac{d\pi}{dQ} = \frac{dR}{dQ} - \frac{dC}{dQ} = 0$ warunek konieczny istnienia ekstremum

$MR = MC$ warunek maksymalizacji zysku

Oznaczenia: π - zysk, Q - produkcja, R - utarg (przychody ze sprzedaży), C - koszty,
 MR - utarg krańcowy, MC - koszt krańcowy

$MC = \frac{dC}{dQ} \quad \left(MC = \frac{\Delta C}{\Delta Q} \right) \longrightarrow$ **koszt krańcowy (marginalny)** oznacza koszt wyprodukowania dodatkowej jednostki produktu (o ile wzrosną koszty produkcji, jeśli produkcję zwiększymy o jednostkę)

$MR = \frac{dR}{dQ} \quad \left(MR = \frac{\Delta R}{\Delta Q} \right) \longrightarrow$ **utarg krańcowy (marginalny)** oznacza dodatkowy utarg uzyskany w wyniku sprzedaży dodatkowo wyprodukowanej jednostki produktu (o ile wzrośnie utarg, jeśli produkcję zwiększymy o jednostkę)

Przedsiębiorstwo dążąc do maksymalizacji zysku zrównuje utarg krańcowy z kosztem krańcowym, tzn. stara się zrównać dodatkowy przychód ze sprzedaży krańcowej (marginalnej) jednostki produktu z kosztem jej wytworzenia.

TEORIA PODAŻY- przykład obliczeniowy**Zadanie**

Poniższa tablica przedstawia ceny sprzedaży produktów oraz koszty całkowite ponoszone przez pewne przedsiębiorstwo w zależności od wielkości produkcji.

Produkcja	Cena	Koszt całkowity
1	72	17
2	64	32
3	56	57
4	48	97
5	40	157

- Oblicz zysk, jaki może osiągnąć przedsiębiorstwo przy różnych poziomach produkcji.
- Oblicz koszt krańcowy przy wzroście produkcji.
- Oblicz utarg krańcowy przy wzroście produkcji.
- Wykreśl krzywe utargu krańcowego i kosztu krańcowego.
- Na jakim poziomie przedsiębiorstwo powinno ustalić wielkość produkcji, jeśli dąży do maksymalizacji zysku?
- Na jakim poziomie przedsiębiorstwo ustaliłoby wielkość produkcji, gdyby dążyło do maksymalizacji utargu?
- Przy jakiej wielkości produkcji przedsiębiorstwo maksymalizowałoby zysk, gdyby koszt krańcowy (przy każdym poziomie produkcji) był o 32 zł. wyższy?
- Przy jakiej wielkości produkcji przedsiębiorstwo maksymalizowałoby zysk, gdyby utarg krańcowy (przy każdym poziomie produkcji) był o 34 zł. wyższy, natomiast rozkład kosztów krańcowych nie uległ zmianie?

MIKROEKONOMIA

Wykład 5 Funkcjonowanie przedsiębiorstwa 10

Dokonujemy obliczeń:

Pro- dukcja	Cena	Koszt całkowity	Utarg całkowity	Zysk	Utarg krańcowy	Koszt krańcowy
0	x	0	0	0		
1	72	17	$1 \cdot 72 = 72$	$72 - 17 = 55$	$72 - 0 = 72$	$17 - 0 = 17$
2	64	32	$2 \cdot 64 = 128$	$128 - 32 = 96$	$128 - 72 = 56$	$32 - 17 = 15$
3	56	57	$3 \cdot 56 = 168$	$168 - 57 = 111$	$168 - 128 = 40$	$57 - 32 = 25$
4	48	97	$4 \cdot 48 = 192$	$192 - 97 = 95$	$192 - 168 = 24$	$97 - 57 = 40$
5	40	157	$5 \cdot 40 = 200$	$200 - 157 = 43$	$200 - 192 = 8$	$157 - 97 = 60$